

Pojken från Småland som skrev om Amerika

Berättelse

Vilhelm Moberg föddes år 1898 i Småland. Familjen var fattig, och hans far var soldat. Vilhelm gick i skolan bara några få år, eftersom familjen behövde hans hjälp. När han var ung arbetade han på en gård och i skogen.

Men Vilhelm ville skriva. Han läste många böcker och började själv skriva berättelser. Senare blev han journalist. År 1927 kom hans roman *Raskens*, och den blev en stor succé. Därför kunde han arbeta som författare resten av livet.

Mobergs mest kända böcker är Utvandrarserien. Det är fyra romaner som handlar om bonden Karl Oskar och hans fru Kristina. De är fattiga och lämnar Sverige. Sedan reser de till Amerika för att få ett bättre liv. Historien är sann för många människor, eftersom nästan en miljon svenskar reste till USA på 1800-talet.

För att skriva böckerna reste Moberg själv till Amerika. Han bodde där i många år och läste gamla brev. På så sätt kunde han berätta historien på ett sant sätt.

Moberg tyckte också om att diskutera viktiga frågor. Han var inte rädd för att kritisera makten, även om många blev arga.

De sista åren var svåra, för Moberg var sjuk och ledsen. Han dog år 1973. Men hans böcker läses fortfarande av många människor i Sverige och i andra länder.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
fattig	har lite pengar
soldat	en person som arbetar i armén
journalist	en person som skriver i tidningar
roman	en lång bok med en berättelse
succé	en stor framgång
författare	en person som skriver böcker
bonde	en person som arbetar på en gård med djur och åkrar
utvandrare	en person som flyttar till ett annat land
kritisera	säga att något är dåligt eller fel
makten	de personer som bestämmer i ett land

Läsförståelsefrågor

1. Hur var Mobergs familj när han var liten?
 1. Rik och bodde i en stor stad
 2. Fattig och bodde på landet
 3. Stor och ägde många gårdar
2. Vad gjorde Moberg som ung?
 1. Han studerade på universitet
 2. Han arbetade på en gård och i skogen
 3. Han reste runt i världen
3. Vad hände efter att *Raskens* kom ut år 1927?
 1. Boken blev en succé och han kunde leva på sitt skrivande
 2. Ingen ville läsa boken
 3. Han slutade skriva
4. Vad handlar Utvandrarserien om?
 1. En soldat i krig
 2. En familj som flyttar till Amerika för ett bättre liv
 3. En journalist i Stockholm
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Moberg reste själv till Amerika för att samla material.
 2. Moberg hade tre barn.
 3. Alla blev glada när Moberg kritiserade makten.
6. Varför reste så många svenskar till USA på 1800-talet, enligt texten? Svara kort.
7. Hur kunde Moberg skriva sant om utvandringen? Ge ett exempel från texten.
8. Vad menas med att Moberg “inte var rädd för att kritisera makten”?

Facit

1. b
2. b
3. a
4. b
5. 1. ja b) det står inte i texten c) nej (många blev arga)
6. Exempel på svar: De var fattiga och ville få ett bättre liv.
7. Exempel på svar: Han reste själv till Amerika, bodde där länge och läste gamla brev.
8. Exempel på svar: Han vågade säga att de som bestämde gjorde fel saker, även om andra blev arga.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Temat är utvandring och drömmen om ett bättre liv. Texten passar bra för att samtala om varför människor flyttar mellan länder, då och nu.

Diskussionsfrågor

- Karl Oskar och Kristina flyttar för att få ett bättre liv. Vad kan ett "bättre liv" betyda?
- Många svenskar lämnade Sverige förr. Vad vet du om varför människor flyttar idag?
- Moberg läste mycket som barn fast familjen var fattig. Varför kan böcker vara viktiga?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta varför en person kan vilja flytta till ett nytt land.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Vilhelm Moberg – https://en.wikipedia.org/wiki/Vilhelm_Moberg
- Svenskt Biografiskt Lexikon: K A Vilhelm Moberg – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=9384>
- Historiska Media: Vilhelm Moberg (1898–1973) – <https://historiskamedia.se/artiklar/vilhelm-moberg-1898-1973/>
- Wikimedia Commons: Category:Vilhelm Moberg – https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Vilhelm_Moberg

Faktagranskad i juni 2026. Vilhelm Moberg föddes 20 augusti 1898 i Moshultamåla i Algutsboda församling i Småland och dog 8 augusti 1973 (tog sitt liv genom att dränka sig i havet vid Väddö i Roslagen). Genombrottsroman: Raskens (1927). Huvudverk: Utvandrarserien i fyra delar (Utvandrarna 1949, Invandrarna 1952, Nybyggarna 1956, Sista brevet till Sverige 1959). Han bodde i Kalifornien (Carmel) under stora delar av arbetet med serien. Han var även dramatiker, journalist och samhällsdebattör (republikan, monarkikritiker). Bilden är en svensk pressbild från 1967 och är public domain enligt svensk upphovsrätt (fotografisk bild tagen före 1969).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.